

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Friderici Forneri Theologiae Doctoris Canonici Ecclesiae
Collegiatæ diui Stephani Bambergæ, De Temulentia
Malo, Eiusque Remediis, Variis Item Scitu Iucundissimis,
nec non vtilissimis de rebus, quæ in ...**

Förner, Friedrich

Ingolstadii, 1603

Cap. XXVII. Sensibus oppressis, animum expugnat Ebrietas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45433

ut coluber; & sicut regulus venena diffundet. Oculi tui videbunt extranea, & cor tuum loquetur peruersa, & eris sicut dormiens in medio maris, & quasi sopitus gubernator amisso clauo, & dices: Verberauerunt me, sed non dolui, traxerunt me & non sensi, quando euigilabo, & rursus vina reperiam?

Hæc generatim hoc loco præfata quasi. nunc enucleatius & membratius ad singula, quamuis non omnia: tantus quippe est malorum, quæ Ebrietas animo inducit, numerus.

Virgil. 2.
Georgic.

Quem qui scire velit, Lybici velit æquoris idem
Discere, quàm multa Zephyro turbentur arenæ;
Aut vbi nauigiis violentior incidit Euris,
Nosse quot ionii veniant ad littora fluctus.

Ergò summa tantùm ac præcipua, pro instituti breuitate, delibanda, alia, qui volent, indagine vteriori rimabuntur.

CAPVT XXVII.

Ebrietas ablati sensibus, animum expugnat.

Immensum nunc malorum mare, & noxarum Chiliades, propius aggredimur, quibus Ebrietas humanum perturbare animum consuevit. Sensus primùm externi offerunt sese, hoc capite, ob accepta è potationibus crebris atq; effusis detrimenta, complorandi.

Qua de re perpulchrè ac summatim Poëta quidam:

Eoban.
Hessus, in
libello de
curanda
valetudi-
ne.

Immodici sensus, perturbat copia Bacchi,
Inde quis enumeret quot mala proueniant?
Corporis exhaurit succos, animiq; vigorem
Opprimit, ingenium strangulat, atq; necat.
Sed prius in sicca gaudebit piscis arena,
Bacche oblite modi, quàm tua damna canam.

Ergo

Ergo modum præscribe Deo, tam grande nocenti,
Immodica quando conditione venit.

Nam ut inquit S. Basilius. Sicut splendens aliquid
visum perficit, summè autem splendens hebetat atq; va-
stat: & magni sonitus atq; strepitus, ob excessum audi-
tum tollunt: sic & isti ob assiduam atq; immodicam vo-
luptatem, sese vastant atque corrumpunt, sensus destru-
unt, atq; ab omni delectationis via auertunt. Et S. Au-
gustinus: Ebrietas aufert memoriam, dissipat sensus, cõ-
fundit intellectum. ad stipulatur iam dictis Origenes:
In ebrietatis aegritudine, corpus simul cum anima cor-
rumpitur; spiritus pariter cum carne vitiatur. Omnia
membra Ebrietas debilitat; pedem, manum, linguam re-
soluit, oculos tenebrat; mentem velat obliuione; ita ut
hominem se nesciat ebrius esse, nec sentiat. Idem sed aliis
verbis S. Bonauentura cõfirmat: Ebrietas aufert of-
ficium membrorum, vsum sensuum, cognitionem rerum
omnium. & Boëthius: Vinum immoderatè sumptum ra-
tionem perturbat, sensus destruit, intellectum hebetat,
memoriam eneruat, obliuionem immittit, errorem in-
fundit, ignominiam inducit. vnde rectè Propheta: For-
nicatio, vinum, & ebrietas auferunt cor. Et Dauid:
Turbati sunt & moti sicut ebrius; & omnis sapientia eo-
rum deuorata est. Atq; hæc ita clara sunt, ut argumen-
tis non egeant magis, aut probatione, quàm meri-
diano sole, diem demonstrare.

Hanc sensuū externorū intempestiuā seditionē,
quasi, & ciuile quoddā bellū, aptè describit S. Am-
bros. Vocem ebrii amittunt, colore variantur, oculis ig-
nescunt, ore anhelant, fremunt naribus, in furore arde-
sunt, sensus excidunt, hinc phrenesis periculosa, hinc cal-
culi grauis pœna; hinc exitialis cruditas, hinc vomitus
frequens, semesas epulas, cum internorum viscerū cruore

Homil. de
ebriet. &
luxu.
Sensuum
destructio
à patribus
docta.

Serm. 33.
ad fratres
in Eremo.
Homil. 7.
in Leuitic.

In exposit.
Psal. 35.
de cõsolaz.

Oseæ 4.
Psal. 106.

Lib. de He-
lia & 1e-
iunio, ca. 16

Hier. 25. fundentium. Mentior nisi Dominus eadem per Hieremiã locutus est, dicens: Bibite & inebriamini, vomite & cadetis, & non resurgetis. Hinc etiã vana imagines, incerti visus, instabilis gressus; ymbrae sæpè transiliunt, sicut foeeas; nutat his cum facie terra; subitò erigi & inclinari videntur, & quasi vertuntur, timentes, in faciem ruunt, & solum manibus includunt, aut concurrentibus montibus, sibi videntur absorberi. Murmur in auribus tanquã fluctuantis fragor maris, & resonantia fluctu littora. Canes si viderint, leones arbitrantur & fugiunt. Alii visu soluuntur incondito, alii inconsolabili dolore lamentantur, alii cernunt irracionales pauores. vigilantes somniant; dormientes litigant, vita his somnus est, somnus his mors est. Excitari nullis vocibus possunt, quantumlibet stimulando impulsu petas, nisi resipuerint, euigilare non possunt. atq; hæcenus S. Ambros. Non minus acriter, ob sensuum turbationẽ, in Ebrietatem inuehitur, S.

Hemil. 28.
in Genes. Ioannes Chrysolomus: Grauisissimum quiddam est Ebrietas, dilecti, & quod potest excæcare sensus, & submergere mentem, & hominem, rationale animal, qui super omnia dominium suscepit, iniectis vinculis insolubilibus, quasi mortuum & operatione carentem, iacere facit imò deterius habentem quã mortuum: nã mortuus neq; bona neque mala facit, nec facere potest; Ebrius autem nihil boni potest operari, mali autem quamplurimum, etiam dum iacet ridiculus omnibus.

Xenophon
in Pædia
Cyri.
Bruson. lib.
2. c. 9. Omnia liquet, insigni ac laudatissimo, Cyri Persarum Monarchæ, respõso. Astyages enim, cum rogasset Cyrũ Regem, quamobrem vinũ nõ sorbuisset? Quod metueram, inquit, medius fidius, ne in cratere mixta venena forent. Etenim cum tu in natalitiis amicis adhibuisti, perspicuè didici eum vobis venenã infudisse.

Et

Et quo pacto, inquit ille, ô fili hoc dignouisti? *Quod videbam vos respondit, neque corporis neque mentis esse compotes. Festiuè responsum, atq; oportune. Et sanè ita res est, vt Cyri sententia tulit.*

Quærisné verò vnde hæc sensuū perturbatio nascatur? Id iam sæpè tactū, atq; explicatum, nunc itaq; paucis. Est cerebrū principiū neruorum omnium; eo vini halationibus oppresso, & neruorum robur infringitur, membrorū verò & organorum omniū motus, & sensationes, absque neruorum interuentu elici non queunt. his ergò non valentibus quicquā operari, quī suo sensus fungi poterunt officio? Violentissimo igitur perfusi calore nerui, incomposito agitantur motu, ac diuersas subeunt passiones. hinc sæpè fit, vt gesticulari incipiant Agyrtæ in modum, scurrili capitis & membrorum omnium commotione. id queritur ille apud Theognidem:

Vnde sensuum illa turbatio existat?

In sententia.

ὄνομακρέω κεφαλῶν ὄνομακρίτε καὶ μεμβριᾶται,
 οἶνον ἄταξ γνώμης οὐκέτ' ἐγώ ταμίνης.
 ἤμετέρης τὸ δ' εὐώμα περιτρέχει. ἀλλ' ἄγ' ἀνασᾶς,
 περὶ σῶ, μὴ πῶς καὶ ποδ' ἀεὶ οἶνον ἔχη,
 καὶ νόον ἐν στήθεσσι.

Doleo caput Onomacrite, vim mihi facit

Vinum, animiq; non sum amplius compos

Mei, ædes rotantur, quin age surgens

Experiar, an & pedes vinum inuasit

Et animum intra pectus.

Et licet pedes præcipuè labascant, ac vim pati videntur à vino, iuxta illud Plauti:

Magnum illud vitium inest vino,

Pedes captat primum, luctator dolosus est.

Caput tamen ebrietate quæ maximè infestatur, vt ille monet: *Non imos epota pedes, sed Bacchica primum*

Vis caput inuadit; parcius ergò bibe.

Et hanc sensuum tuorum exterminatricem pestem

Fugite cane peius & angue.

CAPVT XXVIII.

Amentia & furor Temulentia pedissequi.

Prouer. 21.

Luxuriosa res vinum, & tumultuosa Ebrietas, afflicta fuerat Salomon & insipientia inde pullulat, nam quicumque his delectatur, non erit sapiens. unde indubitato liquet, vbi vinum hominem inuenit frigentem, & à sobrietate taciturnum, paulò liberaliori primùm potu refouet, excitatq; ad verba: tum largius bibendo, verborum vberè, eloquentem fidentemq; reddit. posthac processu potandi ampliore, audacem propensumq; facit, ad quidlibet agendum. deinde pleniùs amplificata vini licentia, petulantiam in contumelias vertit. mox ad insaniam propemodum accendit: postremò nimio ex potu resoluit, & aut stultum, aut attonitum, eorum instar, qui à puero atrabilis vitio, comitiali laborant morbo. Ex his verò quid secuturum colliges? Rationis vsum tolli, lumen illud vultus diuini, signatum super nos, cimmeriis quibusdam tenebris inuolui, obnubilari atque confundi, vt in administrandis animi functionibus, radiorum suorum splendore, vti nequaquam possit. nec id mirum. Fenestram, aut vitrum pellucidissimum, fulgine obducas aut limo; videbis obscuratum è vestigio, & impenetrabile luci: sic mens tua luto crapulae obfusata, quò lumen suum retineat? qui usurpet? qui in gubernandis animi facultatibus, vinum suam, quasi radios quosdam exerat?

*Amentiam creat
Ebrietas.*

Psal. 4.

Ad Demonic.

Concinnè id arguit Isocrates. *Vbi Ebrietas regnat, Temeritatem & insaniam primas à Rege tenere credas. imò & ipsa, insania est, Ebrietas, Chrysippo teste,*

MI-